

Türkad

Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Bir Metin Uyarlama

Örneği: Ömer Seyfettin'in "Miras" Hikâyesi

Emine ZORLU¹ & Zeki GÜREL²

Özet

Yabancı bir dili öğrenirken sadece; o dile ait sözcük ve belirli dil bilgisi kurallarını öğrenmeyiz. Hedef dilin kültürel özelliklerini, inanç ve değerler sistemini de öğreniriz. Bununla birlikte hedef dilin öğretiminde dili bağlam içerisinde en iyi yansıtan materyaller, metinlerdir. Bu bağlamda yabancı dil öğretiminde yardımcı okuma kitapları ve edebî metinler dört temel dil becerisini kazandırmada önemli bir yere sahiptir. Seviyeye uygun yardımcı okuma kitapları ve edebî metinlerin kullanılması, hedef kitlenin bilgi ve kültür düzeyini artıracak gibi hedef dile ait düşünme ve algılama sürecine de olumlu yönde etki edecek; ayrıca öğrenilen bu dilin ait olduğu kültürü, sosyal yaşamı, tarihini, zihniyetlerini tanıma ve öğrenmede fayda sağlayacaktır. Bu çalışmanın amacı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde, hedef kitlenin seviyesine uygun yardımcı okuma kitaplarının dili bütüncül olarak aktarmadaki rolü de göz önünde bulundurularak öğrencinin yardımcı okuma kitabı ihtiyacına yönelik metin uyarlamaktır. Çalışmada kullanılan yöntem betimsel niteliktedir. Bu kapsamda hikâye türündeki yazınsal metinlerin A1-A2 seviyesine uyarlanması üzerinde durulmuştur. Bu amaçla hazırlanan çalışmanın yabancılara Türkçe öğretimi alanına katkı sağlayacağını öngörülmektedir. Çalışmanın örneklemi oluşturan hikâye uyarlanırken A1-A2 dil seviyesinde bilinmesi gereken dil yapılarında; Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma kazanımları esas alınmış, ayrıca Gazi TÖMER ve Ankara TÖMER yabancılara Türkçe ders kitaplarındaki A1-A2 seviyesini bitiren öğrencilerin dilbilgisi konuları temel alınmış. Buradaki kazanımlarından hareketle hikâye uyarlaması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, okuma becerisi, yardımcı okuma kitabı.

Adapting a Text in Teaching Turkish as a Foreign Language

Example: Ömer Seyfettin's "Miras " Story

Abstract

When learning a foreign language only; we do not learn the vocabulary and certain grammatical rules of that language. We also learn the cultural characteristics, beliefs and value systems of the target language. However, in teaching the target language, the materials that best reflect the language in context are texts. In this context, supplementary reading books and literary texts in foreign language teaching have an important place in gaining four basic language skills. The use of reading aids and literary texts suitable for the level will increase the knowledge and culture level of the target audience, as well as positively affect the thinking and perception process of the target language. In addition, it is beneficial in recognizing and learning the culture, social life, history, and mentalities of this learned

¹ Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, eminezorlu65@gmail.com, 0000-0001-5444-8669.

² Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, zekigurel@gazi.edu.tr., 000-0001-5129-7033.

language. The aim of this study is to meet the student's need for supplementary reading books in teaching Turkish as a foreign language, considering the role of supplementary reading books suitable for the level of the target audience in transferring the language holistically. The method used in the study is descriptive. In this context, the adaptation of literary texts in the type of story to the A1-A2 level was emphasized. It is predicted that the study prepared for this purpose will contribute to the field of teaching Turkish to foreigners. Language structures that should be known at the A1-A2 language level while adapting the stories that make up the sample of the study; The reading achievements of the Common European Framework of Reference for Languages were taken as the basis, and a simplification was made by determining the A1-A2 level grammar achievements in Gazi TÖMER and Ankara TÖMER Turkish textbooks for foreigners.

Key Words: Teaching Turkish as a foreign language, reading skill, supplementary reading book.

1. Giriş

Dil insanoğlunun en önemli varlığıdır. İnsan, dil aracılığıyla sorgular, düşüncelerini aktarır. Bir toplumun duygu, düşünce, yaşayış biçimlerini, kültürel özelliklerini en iyi yansıtan araç dildir. Toplumlar arası iletişimin ortaya çıkmasında, farklı milletlerle ilişki kurulmasında, duygu, düşünce ve kültürlerin etkileşimde bulunmasında kuşkusuz en önemli görevi dil üstlenmektedir.

Dil, en sade biçimde insanlar arasında iletişimi sağlayan bir araç olarak tanımlanmaktadır (Bölükbaş ve Keskin, 2010). Dilin bütün tanımlarını incelediğimizde ortak noktanın iletişim olduğunu görmekteyiz (Birol ve Özbay, 2013). Dil, insanların yaşamlarını düzenleyen, onları bir arada tutarak milletleşme çizgisine taşıyan, düşünmeyi, anlamlandırmayı ve anlamlandırılanın aktarılmasını sağlayan bir beceridir. Bu bağlamda dil, bireysel ve toplumsal yaşantının yaratıcısı ve yansıtıcısıdır. (Göçer ve Moğul, 2011)

Son yüzyılda teknolojik, bilimsel gelişmeler ışığında ülkelerin ticari, siyasi, kültürel ilişkileri başka ülkeler ve milletlerle ilişkileri daha da önemli kılmıştır. Bundan dolayı toplumlararası iletişim kurmada ikinci bir dil ihtiyaç haline gelmiştir.

Tüm dünyada yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda Türkiye’de stratejik ve jeopolitik konumu gereği etkilenmiş ve Türkçeye olan ilgi ve bilimsel çalışmalar artmıştır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesine ilişkin yapılan etkinlikler “temel”, “orta” ve “yüksek” olarak seviyelendirilmekte; bu seviyelere göre eğitim öğretim faaliyetleri düzenlenmektedir. Seviyelere göre hazırlanmış ders kitabı ve yardımcı kitaplar ile dinleme çalışmalarına yönelik ses kasetleri, CD vb. öğretimde kullanılmaktadır.

Yabancı bir dili öğrenirken sadece; o dile ait sözcük ve belirli dil bilgisi kurallarını öğrenmeyiz. Hedef dilin kültürel özelliklerini, inanç ve değerler sistemini de öğreniriz. Ana dili öğretiminde temel kaynak olarak görülen ders kitapları yabancı dil öğretiminde de temel kaynak olarak kullanılır. Bununla birlikte dil öğretiminde ders kitapları tek başına yeterli değildir. Kaynak materyal olarak hazırlanan yardımcı okuma kitapları hedef dilin öğretiminde önemli bir yere sahiptir. Dilin kültürel özelliklerini kazandırmada büyük etkiye sahip ilgi ve seviyeye göre hazırlanmış yardımcı kitaplara yer verilmelidir. Bu noktada yabancı dil öğretimi çalışmalarında okuma-anlama becerisinin kazandırılması amacıyla kaynak okuma kitabı hazırlama ve edebî metinler önem kazanmıştır. Avrupa Ortak Dil Çerçevesi’nde de yabancı dil öğretiminde metinlerin önemine dikkat çekilmekte, metinlerin sadece okuma becerisinin değil aynı zamanda konuşma ve yazma becerisinin de gelişmesine yardımcı olmasından dolayı öğrencilerin fazla sayıda metinle karşılaşması gerektiği üzerinde durulmaktadır. Bu doğrultuda seviyelere uygun yardımcı okuma kitaplarının hazırlanması, hedef kitlenin bilgi ve kültür düzeyini artıracığı gibi hedef dile ait düşünme ve algıma sürecine de olumlu yönde etki edecektir.

2. Yabancı Dil Öğretimi

Bireyin anne karnından itibaren öğrendiği dil, ana dilidir. Yabancı dil ise bireyin bilinçli olarak öğrendiği dildir. TDK’de (2005, s.2102) yabancı dil; “1. Ana dilin dışında olan dillerden her biri. 2. Ana dilin dışında öğrenilen uzmanlık dili.” olarak tanımlanmaktadır.

Yabancı dil öğrenirken birey; hedef dilin tarihi, kültürü, dünyaya bakış açısı hakkında bilgi sahibi olur. Bireylerin ana dilleri haricinde bir dili öğrenme merakının arkasında pek çok farklı sebep bulunur. Dil öğrenme isteklerinin ardında toplumsal ve uluslararası gelişmelerin etkisi önemli yer tutar. Ayrıca birey öğreneceği dile karşı oluşmuş bazı algularla da karşı karşıya kalır. (Durmuş, 2013, s.208). Bunlar bireyin tercih edeceği dili seçmesinde etkilidir.

21. yüzyılda, teknolojinin ilerlemesiyle birlikte küreselleşen dünyada iletişim başka bir boyuta taşınmıştır. İnternetin hızla hayatımıza girmesiyle insanlar, zaman ve mekândan bağımsız

olarak daha kolay iletişim kurmaya başlamıştır. Bu gelişme doğrultusunda dünyada insanların başka milletlerle iletişim kurma ihtiyacı ortaya çıkmış ve bu durum yabancı dil öğretimini gerekli kılmıştır. Bu gereksinimi gidermek için yabancı dil öğretimine yönelik çalışmalar da hızla artmaya başlamıştır. Yabancı dil öğretiminin hedefi; çağdaş yöntem ve tekniklerle dil öğretimini daha nitelikli hâle getirmektir. Bu hedef doğrultusunda başta dünya olmak üzere ülkemizde dâhil çalışmalar hız kazanmış, bu alana yönelik kurumların sayısı artmıştır. Yabancı dil öğretiminin temel gayesi; hedef kitleye dört temel dil becerisini kazandırmaktır. Bireylere bu becerilerin edinimi kazandırılarak etkili iletişim kurmaları amaçlanır. Yabancı dil öğretiminde dört temel becerinin kazandırılması yeterli değildir. Dil öğretiminin tam anlamıyla gerçekleşmesi için kültür aktarımı da sağlanmalıdır. Dil kültürün taşıyıcısıdır. Hedef dile ait kültürü öğrenen birey o milletin tarihi, dünyaya bakış açısı, gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi de olur. Yabancı dil edinimi, ana dildeki kavramların, tanımların karşılığını o dilde bulmak değildir. Toplumun ve o toplumun içindeki insanların bakış açılarını, davranışlarını anlayabilmek için o topluma ait dilin edinimi ile gerçekleşir (Özil, 1991, s.96). Bununla birlikte birey, hedef dilin kültürünü de örtük olarak öğrenmiş olur.

Son yüzyılda yaşanan siyasi, ekonomik, ticari gelişmeler yabancı dil öğretimini zorunlu kılmıştır. Bu doğrultuda dil öğretimi önemli görülmüştür.

3. Yabancı Dil Olarak Türkçe

Dil 21. yüzyılda yabancı dil bilmek temel bir gereksinim hâline gelmiştir. Ülkelerin birbirleri ile olan ticari, siyasi, kültürel ilişkilerinin gelişmesi iletişim kurmada ikinci bir dili zorunlu kılmaktadır.

Teknolojik gelişmelerle birlikte hayatın her alanında olduğu gibi eğitimde de önemli değişim ve gelişmeler yaşanmıştır. Bu duruma paralel olarak insanların küresel çapta etkileşime geçmiş ve iletişim kurma çabasına girişmişti. Bunun doğal bir sonucu olarak da ikinci bir dili öğrenme ihtiyacı ortaya çıkmıştır.

Demircan (1990, s.17) bu durumu;

“İnsanlar, toplumlar uluslararası bir bireysel ve kurumsal; ulusal düzeyde ticaret, ekonomi, siyaset, askerlik, bilim, çalışma, kültür, haberleşme vb. alanlarında türlü yoğunlukta ikili, çoklu olmak üzere her türlü ilişkinin kurulup yürütülebilmesi için ana dilinden başka uluslararası ortak dillerin öğrenilmesine de ihtiyaç duyarlar.” ifadesiyle açıklamaktadır. Özellikle son yıllarda siyasi, ticari, ekonomik, askeri gelişmeler ışığında yaşanan değişim ve gelişmeler Türk diline olan merak ve ilgiyi ortaya çıkarmıştır. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi önem kazanmış, öğretim çalışmaları yaygınlaşmıştır.

“Dünyada geniş coğrafyada konuşulan diller arasında önemli bir yeri olan Türkçenin ana dil olarak kullanıldığı ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. Gerek Türkiye içinde gerekse Türkiye dışında Türkçenin yabancı dil olarak öğretimini üstlenen kurum, kuruluş ya da merkezler bulunmaktadır” (Göçer ve Moğul, 2011: 801). Bu doğrultuda yabancı dil olarak Türkçenin öğrenimi ve öğretimi de hızlı bir şekilde yaygınlaşmaya başlamıştır. 1950’lerde ise üniversiteler kapsamında dersler vermeye başlanır. Yaşanan bu gelişmeler doğrultusunda Türkiye’de ilk kez yabancılarla Türkçe öğretiminde sistemli bir çalışma yapılır ve 1984’te TÖMER olarak bilinen Ankara üniversitesi Türkçe öğretim merkezi kurulmuştur. İlerleyen yıllarda Gazi TÖMER ve Ege TÖMER kurulmuş ve bu alanda çalışmalar hız kazanmıştır.

4. Yabancı Dil Öğretiminde Okuma-Anlama Becerisi

Dil öğretiminin temel şartlarından olan dil becerilerinin öğretimi büyük önem taşır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde de dört dil becerisi dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Okuma-anlama da bu dört beceri içerisinde yer alan önemli unsurlardan biridir. Okuma bilişsel ve fiziksel öğeleri içerisinde barındıran bir bütündür. Okumak yalnızca okunan metindeki kelimelerin anlamını bilmek veya kelimeleri seslendirmekten ibaret değildir. Ayrıca metni kavramak ve yorumlayabilmektir. Bundan dolayı okuma ve anlama bir bütün şeklinde ele alınmalıdır.

Okuma becerisi ile ilgili farklı tanımlar yapılmıştır. Bu tanımlara göre,

“En geniş anlamda okuma, görme ve seslendirme yönleriyle fiziksel; anlama ve yorumlama yönleriyle zihinsel; toplum, iletişim ve insan yönüyle sosyolojik bir kavramdır ve sağlıklı bir okuma için bu üç unsur birbiriyle bağlantılı olmalıdır” (Özby, 2011, s. 67).

Okuma Becerisi; “Verici tarafından aktarılan bildiride, anlamlı bir yapı karşısında alıcının belirli bir algılama biçimiyle, okuduğu metne kendisini de katarak bir anlam yaratma sürecidir” (Günay, 2007, s. 16).

“Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir. Okuma işi gözlerin ve ses organlarının çeşitli hareketlerini ve zihnin yazılı sembolleri anlamasıyla oluşur” (Demirel, 2010, s. 109).

(Sever'den aktaran Gürler, s. 30) göre okumaya ait özellikler şöyledir:

1. Okuma, bir iletişim sürecidir.
2. Okuma bir algılama sürecidir.
3. Okuma, bir öğrenme sürecidir.

4. Okuma, bilişsel, duyuşsal ve devinişsel boyutlu bir gelişim sürecidir. ”Okuma; farklı sembolleri kavrama, beyinde anlamlandırma ve değerlendirebilmektir. Bundan dolayı okuma bilişsel ve fiziksel öğeleri barındıran bir bütündür.

Yabancılara Türkçe öğretiminde bireylerin okuma becerilerini geliştirmek büyük önem taşımaktadır. Bireyler yeni bir ülke ve o ülkenin kültürel özelliklerini keşfetmeye gayret ederler. Dünyanın hızla gelişmesi beraberinde günlük yaşamımızda çoğu bilgiye okuma aracılığıyla ulaşmamıza imkân sağlar. Okuma aracılığıyla bireyler farklı bir ülkeyi ve oranın kültürüne ait bilgilere ulaşabilir, ülkeye ait olayları yakından izleyebilir. Bununla birlikte okudukları ile kelime hazinesini geliştirebilir. “Öğrenme, büyük oranda, okumayla gerçekleşir. Okuma alışkanlığı olmayan ve okuduğunu anlayamayan öğrencilerin derslerinde başarılı olması, söz varlığını geliştirmesi, yeni deneyimler kazanması beklenemez (Ünalın'dan aktaran Gürler, 2017, s.31)”. Ayrıca hedef kitlenin okuma becerisinin gelişmesi anlamlandırma ve değerlendirme aşamalarına olumlu yansıtacaktır.

5. Yöntem

5.1. Araştırma Modeli

Araştırmada tarama modeli ile hikâyelerin A1-A2 seviyesine uygunluğu belirlenmiştir. “Tarama, önceden veya şu an da var olan bir durumu var olduğu biçimde tasvirlemeyi hedefleyen araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmanın konusu içinde bulunduğu şartlar dahilinde ve olduğu gibi tanımlanır. Ele alınan konu hiçbir şekilde değiştirilmez. Bilinmeye çalışılan konu vardır ve oradadır. Önem arz eden husus, konuyu uygun bir şekilde ‘gözlemlemeyerek’ belirlemektir. Tarama modelinde hedefler çoğunlukla soru cümlesi biçiminde ifade edilir. Bu sorular: “Ne idi?”, “Nedir?”, “Neyle ilişkilidir?” ve “Nelerden oluşmaktadır?” şeklindedir. (Karasar, 2013, s.77).

Bu araştırmada Ömer Seyfettin'in seçilen hikâyesi Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Öğretim Seti'nin ve Gazi Üniversitesi TÖMER'in Yabancılar İçin Türkçe kitaplarındaki A1-A2 düzeyindeki dil bilgisi kuralları ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni okuma yeterlilikleri temel alınarak uyarlanmıştır.

5.2. Çalışma Grubu / Evren ve Örnekleme

Çalışmanın evrenini Ömer Seyfettin'in Hikâyeleri, örneklemini ise Yapı Kredi Yayınlarından çıkan "Ömer Seyfettin Bütün Hikâyeleri" isimli kitapta bulunan "Miras" hikâyesi oluşturmaktadır:

5.3. Veri Toplama Araçları

Yabancılar Türkçe öğretimi ile alakalı alan yazın taraması yapılarak çalışmalar ortaya çıkarılmıştır. Bu doğrultuda, Ömer Seyfettin'in bütün hikâyeleri okuma-anlama becerisi göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Bu çalışmada Ankara Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER'in Yabancılar İçin Türkçe kitaplarındaki A1-A2 seviyesi dil bilgisi yapıları ile söz varlıkları esas alınmıştır.

6. Bulgular

Metin uyarlama çalışmasında, seçilen metinler uyarlanırken sözdizimsel ve sözcüksel sadeleştirme işlemleri yapılmıştır. Sözdizimsel sadeleştirmede devrik, uzun ve bölünmüş cümleler, basit cümlelere dönüştürülmüştür. Düzey üstü dil bilgisi yapıları belirlenip yerine düzeye uygun dil bilgisi yapıları kullanılmıştır. Sözcüksel sadeleştirmede seviye üstü kelime ve kelime gruplarının yerine düzeye uygun kelime ve kelime grupları ile değiştirmeyi yapılarak anlamı daha açık hâle getirmek amaçlanmıştır.

Tablo 1. "Miras" hikâyesinin A1-A2 Seviyesinde cümlelerinin sözdizimsel değiştirmeyi

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
Artık ebediyen dönemeyeceğim bu cennetten nasıl bu cehenneme yuvarlandım?	Nasıl bu cehenneme yuvarlandım? Sonsuza kadar bu cennete dönemeyeceğim. (İçerisinde yan cümlecik bulunan ana cümle basit cümleye dönüştürülmüştür. "ebediyen" kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)
Yaprakları dökülmüş ağaçların dibinde hâlâ yeşil duran çiçeksiz tarhlara baka baka yürüdüm.	Ağaçların yaprakları dökülmüştü. Bahçeler çiçeksiz ama yeşildi. Onlara baka baka yürüdüm. (İçinde fülümse olan cümleler basit cümleye dönüştürülmüştür.)

Tablo 2. "Miras" hikâyesinin A1-A2 seviyesinde kelimelerinin sözcüksel değiştirmeyi

Özgün Metin	Uyarlanmış Metin
Benim şüire, iştimalim, eserlerim, şairliğim çok hoşuna gidiyor.	Benim şüire ilgim, eserlerim, şairliğim çok hoşuna gidiyor. (“İştimal” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

İçinde öyle bir itap, öyle bir serzeniş vardı ki...

İçinde azarlama ve şikayet isteği vardı.

(“İtap” ve “serzeniş” kelimeleri eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

*Mefhumsuz,gayesiz,muhabbetsiz,mukaddesatsız bir hayat!
sevgisiz, inançsız bir hayat!*

Kavramsız, amaçsız,

“gayesiz”, “muhabbetsiz”,

(Cümlede yer alan “mefhumsuz”,

seviye üstü anlama

”mukaddesatsız”, “itikat” kelimeleri

değiştirimleri yapılmıştır.)

yer verdiğiinden eşdeğerleri ile

A1- A2 Seviyesine Uyarlanmış Metin Örneği: “Miras” Hikâyesi

Dünyada, insanın kendi kişiliğinden nefret etmesi kadar azap veren bir şey yoktur. Sanıyorum! Yıllarca bir arkadaşımızın oyunlarına, yalanlarına inanırız. Sonra onun aşağılık birisi olduğunu hissederiz. Hemen ayrılırız. Aşkta da böyle... Vücudumuzda bir leke keşfettiğimizde aniden soğuruz. Ve ona düşman kesiliriz. Fakat kendimize...

Ne yapabiliriz?

Hiç!

Ahlak anlayışı ruhumuzda “iyilik, doğruluk, güzellik” idealini tutuşturur. Fakat bu durum yavaş yavaş kararır. Bu üç alevli esirden meşale söner ve karanlık bir çöle düşeriz. Hayvanlaşırız. Hâlbuki hayvanlık ne kederli bir yaşayıştır! Kavramsız, amaçsız, sevgisiz, inançsız bir hayat! “İyi” yok, “doğru” yok, “güzel” yok... İşte bugün benim de ruhumdaki ilâhî meşale söndü. Şaşkın, başıboş bir hayvanım! Üzgün, karamsar bir hayvan! İnsanlığın kıymetlerini kaybetmiş bir zavallı! Bu karanlığa isteğimle düşmedim. Haberim olmadı. On beş gün önce. Amcamın köşkünde yattığım gece...

Nasıl oldu? Nasıl birdenbire insanlıktan çıktım? Nasıl bu cehenneme yuvarlandım? Sonsuza kadar bu cennete dönemeyeceğim. Nasıl, nasıl?. Amcam, oğlu Nihat Çanakale’de şehit düştüğü günden beri, beni onun yerine koymuştu. Geçen sene de yengem üzüntüsünden öldü. Şimdi bu şanssız adam köşkünde hizmetçileriyle oturur. Ara sıra kendisini görmeğe giderim. Ömrümde basından tanıdığım insanların en ahlâklısı, en erdemlisi amcamdır. Babasından büyük bir miras kalmıştı. Kardeşi eğlence ortamlarında parasını harcamıştı. Amcam ise devlete hizmet etmişti. Hayatını kaymakamlıklarda, uzak illerin valiliklerinde geçirmiştir! Şiire, sanata tutkundu. Biz hayal bile edemeyiz. Divanlar onun için kutsaldı. Gazellerin, kasidelerin mısralarında, kafiyelerinde ilâhî bir sır gizlidir. Bahçenin sonunda karaçamlar arasında bir kütüphane yaptırmıştı. Gizli bir tapınak gibiydi. Gününün yarısından fazlası burada geçer. Kitapların tozunu alır. Ciltleri okşar. O gün bana kapıyı uşak açtı:

“Beyefendi kütüphanede isterseniz oraya buyurun!” dedi.

Ağaçların yaprakları dökülmüştü. Bahçeler çiçeksiz ama yeşildi. Onlara baka baka yürüdüm. Kütüphanenin çatısı, bilinmeyen bir yas simgesi gibiydi. Pencerelerin yeşil boyalı demir kapakları açıktı. Kapıya ilerledim. Tokmağın altındaki kilitte bir sarı pirinç anahtar vardı. Parmağımla yavaşça vurdum. İşitmedi. Biraz daha hızlı vurdum, uşak zannetti.

"Ne var, Mehmet?" dedi.

"Mehmet değil, amca benim..."

Kapıyı açtı. Bembeyaz sakalı vardı. Kalın taşlı altın gözlüğü, mavi yorgun gözlerini daha büyük gösteriyordu. Bu haliyle, bir evliyaya benziyordu. Elini öptüm.

"Gel bakalım" dedi.

"Sana bir mücevher göstereyim".

"Buyurun."

Ayakkabılarımı çıkardım. Tıpkı bir camiye girer gibi... Kırmızı terliklerden bir tanesini giydim. Amcamın sırtında bir oda giysisi vardı. Deve tüyünden yapılmıştı. Kristal masaya oturduk. Açık duran kitabı bana uzattı. Tekrar, "Mücevher, mücevher... Örneği bulunmayan bir mücevher!" dedi. Bu mücevher, çamura düşmüş bir bakkal defterine benziyordu. Yalandan heyecanlı göründüm.

"Hakikaten enfes... "dedim.

"Dün getirdiler.

Kaçça alsam beğenirsin?"

"İki liraya."

Yüzüme öfkeli baktı.

"Sen deli olmuşsun oğlum..." dedi.

Tamir etmek istedim: "Cildi pek eski de... Nasıl beş liraya alabildiniz mi?"

"Ne lirası!" diye haykırdı.

"Dâfiü'l-gumum, Deli Birader" kitabının İstanbul'da benzeri yok. Belki bütün dünyada bir benzeri yok! Bu yazı Gazali'nin kendi yazısı olabilir.

"Kaça aldınız? "

"Yüz seksen liraya. "

İyi! Dedim.

Yazı düzensizdi. Zor okunuyordu. Cildin kenarlarını sanki öfkeli bir fare kemirmişti. Nakışlarının yaldızı solmuştu. Ben bu değersiz şeye baktım. Amcam mücevherini çıkardı. "Bunu görmedin dedi. Kitapları birer birer masanın üzerine bıraktı. Divanlar, tarihler, tercüme... Hepsi küflü ve çok yıpranmıştı. Amcam, yalnız biriydi. Bu yüzden hayatını kütüphanesine vermişti. Benim şiire ilgim, eserlerim, şairliğim çok hoşuna gidiyor. Sürekli "Sen benim övünç kaynağımsın" der, fakat yeni yazıları, kütüphanesine yine sokmaz... Gözlerim, kitaplardan yoruldu. Onları çini kaplı duvarlara kaldırdım. Duvarda levhalar asılıydı. Yazıları okunmuyordu. Fiyatları, kesin bu kitaplar gibi pahalıydı. Kubbenin ortasında kristal avize vardı. Çok güzel altın kakmalı zinciri, kütüphanenin sessizliğine uymuyordu. Amcam okuduğu kasideyi bitirdikten sonra, "Haberin var mı? Benim kütüphaneyi satın almak istiyorlar! " dedi.

-Tanımazsın, Doğu bilimciler.

"Ne kadar veriyorlar?"

"Önce bin lira... dediler.

Sonra ben satmam dedim ve on beş bine, yirmi bine çıktılar.

“Ne diyorsunuz?”

“Hatta yirmi beş bin de verecekler.

“Aman amca, hiç durmayınız, satınız!” dedim.

Kitap okuyordu. Gözlerini kaldırdı. Bana çevirdi. İçinde azarlama ve şikâyet isteği vardı.

Kütüphanemi satmak mı?

Sonra ben ne yaparım?”

Gözlerini tekrar kitaba indirdi. Üzgün gözüküyordu. Küskün, zavallı bir halde "Ben mezara, kütüphanem mezara!" diye başını salladı. Ses çıkarmadım. Elimdeki kitabı okur gibi yaptım. Sustuk. Bu durum ne kadar sürdü bilmiyorum? Bana çok uzun geldi. Gözlerim yazma satırların arasında geziyordu. Ben, yirmi beş bin lirayı düşünüyordum. Bu küçük bir servetti. Bu servet sonunda benim olacaktı. Çünkü amcamın bizden başka varisi yoktu. Hayat ölüme giden bir yoldu. Amcamın yaşı ilerlemişti. Dünyada nihayet birkaç sene misafirdi.

İçimden "Birkaç sene daha" diyordum, "Haydi beş sene... Ölümsüzlük suyu içmedi ya amcam!.. ”

Acaba kütüphaneyi isteyen doğu bilimciler kimlerdi?

Soracaktım.

Söz, dilimin ucuna geldi. Sormadım. Gözlüğünün altında gözleri; daha büyük, daha mavi, daha zeki görünüyordu. Korkuyordum. Düşüncemi hemen anlayacak sanıyordum. Şimdiye kadar bu hazır mirası hiç düşünmemiştim. Aniden bütün hayalimi doldurdu. Sanki kafam şişti. Amcamla neler konuşmuştuk? Farkında değildim. Kütüphaneden çıktık. Salona geldik. Yemeğe oturduk. Ben bir duman içinde gibiydim. Amcam sürekli “Senin bugün unutkanlığın var. Sende bir şey var!” dedi. Hatırlıyorum. Sofrada yemeğimi yiyorken zihnim benim isteğimin dışında yabancı bir makine gibi çalışıyor, düşünüyor, planlar kuruyordu. Kafamın içinde düşünceler doğuyordu. Onları kontrol edemiyordum, susuyordum. Bu zavallı ihtiyar adam mutlaka yakında ölecekti. Kütüphane yirmi beş bin lira... Köşk, bağ, Faikpaşa Yokuşu'ndaki apartman filân... Yetmiş seksen bin lirada bunlar: Yüz bin liralık bir servet!

Artık burada yaşar mıydım?

Hemen Avrupa'ya gidecektim. Zevk içinde yaşayacaktım. Fakat ya amcam evlenmek isterse?

Fakat mümkün mü?

Zihninin içinden tiz, keskin bir şeytan sesi “Niçin mümkün olmasın?” dedi. Ben, "Mümkün değil, mümkün değil!" diye dişlerimi sıktım. "Hayır, pek mümkün! Yarın aniden duyarsın.

"Bu fena..

"Tabii fena..

"Evet, ya evlenirse?. "

“Hiç bunda şüphelen olmasın. O vakit yüz bin lirayı rüyada görürsün...

“O hâlde? ”

Zihninin içinde çınlayan şeytan sesi vardı. “Böyle bir hareketin önüne geçmelisin.” dedi. Sanki korkunç bir emir verdi.

Böyle bir felaketin nasıl önüne geçebilirdim? Evet, bu gerçek bir felaketti. Yüz bin lira ayaklarıma kadar gelmişti. Önemsemediğim için uçacaktı. Zihnim, yine isteğimin, bilincimin dışında saat gibi işliyordu. Gözlerimi amcama kaldırdım. Küçük kaşığıyla pilavını ağzına

götürüyordu. Sakalının altından beyaz zayıf boynunu gördüm. Beyaz boynunu iki dakika sıksam. Yüz bin lira benim olacaktı.

"Fakat.. . "

Şeytanın sesi ruhumda zehirden şimşekli yankılar bıraktı. "Budala mısın? " dedi.

"Neden korkuyorsun?"

"Korkuyorum. "

"Hayır korkma. Sen öyle adi katiller gibi değilsin. Amcanın boğmayacaksın. "

"Ya ne yapacağım?"

Bir şey yapmayacaksın ki yasa seni sorumlu görmeyecek.

"Nasıl?"

Arkadaşın Sabit bakteriyolog. Ondan biraz tifo mikrobu çalacaksın. Bu mikropları amcanın gece içtiği suya atacaksın. Tifoya tutulacak. Doktorlar onu iyi etmeye çalışacak. Sen de yine mikroplu suları ona ilaç diye vereceksin. Bir hafta içinde mutlaka ölecek. Sen de herkesle beraber ağlayacaksın! Cenazenin önünde yürüyeceksin! Senden kimse şüphelenmeyecek! Tam tersine üzüntüne katılacaklar. 'Başınız sağ olsun!' diyecekler "oh..., evet oh... aniden canlandım. Sanki ağır bir yükün altından kurtuldum. Gözlerimi açtım. Amcam elma soyuyordu. Onu gördüm. Ne konuşuyorduk? Yine farkında değildim. Bana "Sen benim övünç kaynağımsın!" dedi. Duydum. Geç vakitti. Odama çıktım. Zihnimdeki cinayet planı kendi kendine genişliyordu. Karyolamın üstüne oturdum. Masanın üzerinde mum yanıyordu. Işığı duvarlarda şekilsiz gölgeleri hareketlendiriyordu.

Yüz bin lira!.. .

Gözüm dolap aynasına kaydı. Orada kendi hayalimi gördüm. Bana dik dik bakıyordu. Saçları ürpermişti. Gözleri kanlıydı. Bir sırtlanın gözleri gibi kanlıydı. Bu hayal bendim. Görmek istemedim. Yüzümü çevirdim. Gece hiç uyuyamadım! Kendimi görmemek için aynaya bakamıyordum. Evet, ben bir katildim. Bir katildim. Bütün ahlâk duyguları benim gözümde bir yalandı. Sabaha kadar zihnimde şeytan sesinin yankılarını dinledim, beni kontrol ediyordu: "kararsız olma!"

"Hayır, hayır yapamayacağım." "Yapacaksın !"

"Yapmayacağım. "

"Yüz bin lirayı kaybedeceksin! Kaybet!"

"Sen budala değilsin. "

"Hayır ben budala değildim.

Fakat sabahleyin erkenden amcamın yanına indim. Zavallı ihtiyar balkonun önünde sütünü içiyordu. Bana güldü. Yazık beni "övünç kaynağım" diye karşıladı.

"Hasta mısın? dedi.

"Sararmışsın!

"Bir şeyim yok."

"Rahat uyudun mu?"

"Evet." dedim.

Sonra aniden ellerini öpmeye başladım. Şaşırdı. Gözlerimden galiba yaşlar akıyordu. Sanki kutsal bir vücudu öldürmüştüm. Üzgündüm. Bir katil gibiydim. Ben artık insan değildim.

"Sizden bir isteğim var!" diye inledim.

Amcam böyle istemsiz hareketimi ilk defa gördü. Ne diyeceğini bilmiyordu. Kafamdaki şeytan varlığıma darbe indirmişti. Amcam manevi yenilgimi asla duymuyor ne oluyorsun oğlum, ne oluyorsun, diyordu.

"Hiç! Söz verin. İsteğimi yapacaksınız."

"Söyle, ne istiyorsun?"

"Önce reddetmeyeceksiniz. Söz verin."

"Peki, söyle, söz veriyorum... " dedi.

"Ben, sizin vârisinizim?"

"Şüphesiz. "

İstiyorum ki bütün servetinizi daha sağlığınızda millî kurumlara vasiyet edesiniz!

"Fakat niçin?"

"Ben böyle istiyorum işte... " "Ama niçin?"

Gece neler düşünmüştüm? Bir an önce yüz bin lirayı ele geçirmek istemiştim. Amcamı görünmez bir silahla öldürmeyi düşünmüştüm. Bunları nasıl söyleyecektim?

Söyleseydim o benim içyüzümü tanıyacaktı. Fakat belki şimdi biraz daha rahat bulunacaktım. Ama, hayır, bu cesareti gösteremedim. Bu erdem kendimde yoktu. Bunu iğrenç maneviyetime gizledim. Yalanlar söylemeye başladım. Ben genç biriydim. Belki kütüphaneyi satar, memleketten dışarı çıkarabilirdim. Bu mühim miras millete kalsın istiyordum.

"Pekâlâ! " dedi, "Kütüphanemi millete vereyim.

Fakat başka mülklerimi de mi vereyim?"

"Onları da istemem amcacığım.

"O kadar hastahaneler var, yetimhaneler var!"

Öksüzlerin, kimsesizlerin gözyaşları silinecek, yaraları sarılacak. Dullar teselli edilecekti. Ben söylerken derin bir hayretle, şaşkın bir hayranlıkla yüzüme bakıyordu. Karşısındaki insan çok haindi. Zavallı amcam anlayamadı. Doğruldu, beni kucakladı. Alnımdan öptü.

"Sen benim övünç kaynağımsın!" dedi.

Evet, ruhumdaki insanlık ideali, o üç ahlâk meşalesi sonsuza kadar söndü! Bir gece içinde korkunç, iğrenç bir katil oldum. Şimdi karanlık bir çöldeyim! Bir hayvan gibi üzgünüm. Artık insanlık cennetine, "iyilik, doğruluk, güzellik" cennetine bir daha dönemeyeceğim. Ben kendi davranışlarımdan ürküyor, kaçıyordum. Son defa zavallı büyük ihtiyarı, yalanlarımla aldattım.

Ben korkak bir sefildim ama amcam beni "erdemli" bilecek. "Bu sefile övünç kaynağım." diyecek.

İlk basım: Vakit, Sayı: 776, 3 Kânun-ı sani [Ocak 1336/1920, s. 3.

Son basım: Polat, N. H. (2019). Ömer Seyfettin bütün hikayeleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

7. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yabancılara Türkçe öğretimi alanına katkıda bulunmak amacıyla yapılan bu çalışmada hedef kitleye yönelik A1-A2 düzeyinde gereksinim duyulan destekleyici kaynak niteliğinde seviye ve yaşa uygun yardımcı okuma kitabı eksikliği çalışmanın problem durumudur. Bu çalışma alanda eksikliğin giderilmesine katkıda bulunması ve kendisinden sonra yapılacak çalışmalara örnek teşkil etmesi için hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışmada ilk olarak dilin tanımı ve son yüzyılda yabancı dil öğrenmenin gerekliliği üzerinde durulmuştur. Çalışmada Ömer Seyfettin'in tüm hikâyeleri incelenmiş ve üslubun ve kullanılan dilin uygunluğuna göre 'Miras' isimli hikâye seçilmiştir. Bu eser seçilirken özellikle eserlerin Türk kültürünü içermesine, yöresel ağız unsurlarından, mecazlı anlatımdan uzak olmasına, hikâyenin sade ve akıcı anlatımı, hikâyenin içeriğinin ilgi çekiciliğine ve basit olay örgüsünün olmasına özen gösterilmiştir. Sözcükler ve dil bilgisel yapıların seviyeye uyarlanabilecek düzeyde olmasına, hikâyelerin başlıklarının seviyeye uygun ve merak uyandırıcı nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Seçilen bu hikâyede Avrupa Dil Portfolyosundaki A1-A2 seviyesi öğrencilerinin kazanımları ve Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni ve Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe A1-A2 ve Gazi Yabancılar için TürkçeA1-A2 Öğretim Setinde yer alan A1-A2 seviyesindeki dil bilgisi konuları göz önünde bulundurulmuştur. Hikâyeler A1-A2 seviyesine uyarlanırken hedef kitlenin seviyelerine uygun olmayan zarf fiil, isim fiil ve sıfat fiiller gibi yapılar yüklem dönüştürülmüştür. Öğrencilerin kelime dağarcığında olmayan veya seviye üstü görülen kelimeler yerine eş anlamlı ya da yakın anlamlı bildikleri kelimeler ile değiştirilmiş, çıkarımlar ve değiştirimler yapılmıştır.

Çalışmanın bundan sonraki araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Uyarlama ve kaynak okuma kitabı oluşturulmasına yönelik önerileri şöyle sıralayabiliriz:

1. Dil öğretiminin temelinde kültür aktarımı vardır. Bu sebeple seçilen ve hazırlanan kitapların kültürümüzü tanıtıcı nitelikte olmasına özen gösterilmelidir.
2. Türk dilini ve kültürünü yansıtan edebî eserler sadeleştirilmelidir. Böylece öğrencilerin dil bilgisini ve kelime hazinelerini geliştirmelerinin yanında Türk kültürünü öğrenmelerine katkı sağlanmış olur.
3. Temel seviyede öğrenciler için basit dil bilgisi yapıları ile oluşturulmuş ve öğrencinin ilgisini çekecek içerikli metinlere yer verilmelidir.

Kaynakça

- Biröl, C. ve Özbay, M. (Eds.) (2013). *Yabancılara Türkçe öğretimi için ölçme değerlendirme soruları*, Pegem Akademi, Ankara.
- Bölükbaş, F. ve Keskin, F. (2010). Yabancı dil olarak türkçe öğretiminde metinlerin kültür aktarımındaki işlevi, *Turkish Studies –International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(4), 221-235.
- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı dil öğretim yöntemleri*. İstanbul: Ekin.
- Demirel, Ö. (2010). *Yabancı dil öğretimi; dil pasaportu- dil biyografisi dil dosyası*, Ankara: Pegem.
- Durmuş, M. (2013). Türkçenin yabancılara öğretimi: sorunlar, çözüm önerileri ve yabancılara Türkçe öğretiminin geleceğiyle ilgili görüşler, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 207-228.
- Günay, V. D. (2007). *Metin bilgisi*. İstanbul: Multilingual.
- Gürler, H. (2017). Yabancılara Türkçe Öğretiminde Sait Faik Abasıyanık'ın Hikâyelerinin A1-A2 Seviyesine Uyarlanması.Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçe'nin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış, *International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6 (3),801.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Özbay, M. (2011). *Anlama teknikleri: I Okuma eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özil, Ş. (1991). *Dil ve kültür çağdaş kültürümüz, olgular – sorunlar*, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği. İstanbul: Cem.
- Polat, N. H. (2019). *Ömer Seyfettin bütün hikayeleri*. İstanbul: Yapı Kredi.
- Türk Dil Kurumu. (2005). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.